

Innst. 77 L

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra transport- og kommunikasjonskomiteen

Prop. 159 L (2015–2016)

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Endringer i veglova og plan- og bygningsloven (tildeling av begrenset myndighet til et statlig utbyggingsselskap for veg)

Til Stortinget

Sammendrag

Et statlig utbyggingsselskap for veg, Nye Veier AS (selskapet), ble etablert med virkning fra 1. januar 2016. Regjeringen varslet i Meld. St. 25 (2014–2015) at det er behov for enkelte lov- og forskriftsendringer knyttet til opprettelsen av selskapet.

Samferdselsdepartementet har gjennomgått og vurdert om etableringen av utbyggingsselskapet gjør det nødvendig eller hensiktsmessig å foreta endringer i veglova med tilhørende forskrifter. I denne sammenheng har departementet også vurdert om det på enkelte områder kan være hensiktsmessig å gi utbyggingsselskapet en begrenset kompetanse til å utøve myndighet i tilknytning til utbygging, drift og vedlikehold av vegene.

Samferdselsdepartementet har utarbeidet forslag til endringer i veglova og plan- og bygningsloven og forskrifter til disse lovene. Endringsforslagene er en konsekvens av regjeringens reformer innenfor vegsektoren og innebærer ikke ny politikk utover hva som tidligere er lagt fram.

Nedenfor følger de mest sentrale lovendringsforslagene i proposisjonen.

Om endringsforslag i veglova

Veglova § 9 gir adgang til å tildele myndighet etter veglova. Utbyggingsselskapet er et operativt or-

gan som skal bygge, drifte og vedlikeholde riksveger, og skal i utgangspunktet ikke være et myndighetsorgan med myndighet til å treffe enkeltvedtak eller gi forskrifter. Dette bør imidlertid ikke være til hinder for at selskapet på enkelte konkrete områder gis myndighet til å treffe enkeltvedtak, når dette bidrar til hensiktsmessig og effektiv gjennomføring av selskaps oppgaver og for øvrig er forsvarlig.

Departementet foreslår at det tas inn en generell bestemmelse i § 9 som gir Samferdselsdepartementet adgang til å legge myndighet etter veglova til et statlig utbyggingsselskap for veg. Myndigheten skal være begrenset til enkeltvedtak som gjelder utbygging, drift og vedlikehold av riksveger selskapet har ansvaret for. Departementet vil fortløpende vurdere innenfor hvilke konkrete områder utbyggingsselskapet skal få kompetanse til å treffe enkeltvedtak på.

Når utbyggingsselskapet gis kompetanse til å treffe enkeltvedtak etter § 9, må det fastsettes hvem som skal være klageorgan for selskapets vedtak. Departementet foreslår å endre veglova § 11 slik at Vegdirektoratet, som i dag er klageinstans for vedtak fattet av regionvegkontoret, også ivaretar denne rollen for selskapet.

Utbyggingsselskapet skal være ansvarlig for utbygging, vedlikehold og drift av utvalgte riksvegstrækninger, og vil være den som bærer utgiftene for disse strækningene. Departementet mener at det derfor er nødvendig å endre veglova § 20 slik at utbyggingsselskapet bærer utgiftene for de strækningene selskapet har ansvaret for.

Utbyggingsselskapet er et aksjeselskap, og kan derfor slås konkurs om det ikke kan oppfylle sine forpliktelser. Siden avtalene selskapet vil ha med staten er spesielle og av stor samfunnsmessig betydning, mener departementet at staten ikke bør risikere at selskapets konkursbo trer inn og viderefører avtaleforholdet. Departementet foreslår en ny bestemmelse i

veglova (§ 22) som fraviker dekningsloven § 7-3 om konkursboets rett til å tre inn i skyldnerens avtaler, og hindrer at konkursboet trer inn i selskapets utbyggingsavtaler med staten og eventuell avtale om drift og vedlikehold. Bestemmelsen er parallell til veglova § 21 som gjelder avtaler mellom vegmyndighetene og et selskap som skal finansiere og stå for utbygging av en offentlig veg og stå for drift og vedlikehold av vegen i minst ti år etter den er åpnet for trafikk.

Om endringsforslag i plan- og bygningsloven

Samferdselsdepartementet foreslår at utbyggingsselskapet gis myndighet etter plan- og bygningsloven § 3-7 til å varsle oppstart av planarbeid og utarbeide og fremme forslag til planprogram, kommunedelplan og reguleringsplan.

Samferdselsdepartementet har sendt endringsforslag på høring, og gjør i proposisjonen rede for høringsrunden og svar fra høringsinstanser.

I proposisjonens kapittel 5 gjøres det rede for hvilke administrative og økonomiske konsekvenser de foreslåtte lovendringene vil ha. Det understrekes at forslagene til lovendringer må ses i sammenheng med at utbyggingsselskapet har fått enkelte oppgaver og plikter som i dag ligger hos Statens vegvesen. Oppgavene som flyttes har tilknytning til selskapets virksomhet med utbygging, drift og vedlikehold av veg og er en naturlig konsekvens av opprettelsen av selskapet. Departementet vurderer at de foreslåtte lovendringene ikke vil medføre statlige merutgifter, men eventuelle statlige merutgifter som følge av lovendringene dekkes innenfor Samferdselsdepartementets gjeldende budsjettammer. Utbyggingsselskapet er forventet å gi en mer effektiv og helhetlig utbygging av vegnettet enn i dag. Etter Samferdselsdepartementets vurdering vil samfunnets gevinster knyttet til mer kostnadseffektiv og helhetlig utbygging klart overstige merkostnadene knyttet til opprettelsen av selskapet.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kjell-Idar Juvik, Tor Arne Bell Ljunggren, Sverre Myrli, Magne Rommetveit og Karianne O. Tung, fra Høyre, lederen Nikolai Astrup, Torill Eidsheim, Nils Aage Jegstad og Helge Orten, fra Fremskrittspartiet, Tor André Johnsen, Åse Michaelsen og Morten Stordalen, fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, fra Senterpartiet, Janne Sjelmo Nordås, og fra Venstre, Abid Q. Raja, viser til at proposisjonen med endringer i vegloven samt plan- og bygningsloven er en oppfølging av den vedtatte veirefor-

men og opprettelse av et statlig utbyggingsselskap for vei. Komiteen viser til at forslagene innebærer nødvendige formelle endringer for at et utbyggingsselskap for vei kan etableres. Videre foreslås det at utbyggingsselskapet gis begrenset kompetanse til å utøve myndighet i tilknytning til utbygging, drift og vedlikehold av veiene. Komiteen mener det er viktig å etablere et rammeverk for utbyggingsselskapet slik at det mest mulig effektivt kan oppfylle formålet om raskere og mer helhetlig utbygging av hovedveinettet. Komiteen mener derfor at utbyggingsselskapet bør gis offentlig myndighet og offentligrettslige oppgaver der dette står i sammenheng med selskapets ansvar for utbygging og vedlikehold av hovedveier.

Generelt

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil understreke at for eventuelle enkeltvedtak gjort av utbyggingsselskapet etter delegert myndighet gjelder bestemmelsene i forvaltningsloven. Disse medlemmer mener proposisjonen burde belyst forholdet mellom forvaltningsloven og aksjeloven, og hvilken lov som gjelder når det skal fattes enkeltvedtak av et aksjeselskap.

Veglova § 1

Disse medlemmer viser til at det i høringsnotatet ble foreslått endringer i veglova § 1. Disse medlemmer viser til Vegdirektoratets høringsuttalelse som legger til grunn at det overordnede ansvaret for å bygge ut, drifte og vedlikeholde riksvegnettet i Norge bør ligge til staten, også etter at utbyggingsselskapet for veg er etablert. Disse medlemmer støtter dette synet og er tilfreds med at regjeringen ikke fremmer forslaget til endring til § 1 i veglova.

Veglova § 9

Disse medlemmer viser til at departementet ikke har full oversikt over hvilke områder det kan være aktuelt å tildele utbyggingsselskapet myndighet på. Disse medlemmer viser til Vegdirektoratets høringsuttalelse som savner en omtale av når det kan være aktuelt med en delegering av myndighet. Disse medlemmer viser til at heller ikke proposisjonen avklarer når eller om det er behov for delegering av myndighet. Departementet mener at det kan oppstå behov for å treffe enkeltvedtak. Disse medlemmer kan på denne bakgrunn ikke vurdere konsekvensene av lovforslaget. Disse medlemmer kan på denne bakgrunn ikke støtte en lovendring som gir en vid adgang til å delegere myndighet til selskapet. Disse medlemmer ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et eventuelt

lovforslag om delegering av myndighet når det samlede opplegget for selskapets ansvar for drift og vedlikehold er fortsatt, og regjeringen har oversikt over hvilke områder det kan være aktuelt å delegerer myndighet på.

Veglova § 11

Disse medlemmer støtter at Vegdirektoratet er klageinstans for vedtak som blir fattet av utbyggingsselskapet for veg etter en eventuelt delegert myndighet. Disse medlemmer savner en begrunnelse for hvorfor departementet skal kunne gi andre bestemmelser enn hva som fremgår av forslaget til ny § 11 annet ledd første punktum. Disse medlemmer kan derfor ikke støtte forslaget til ny § 11 annet ledd annet punktum.

Plan- og bygningsloven § 3-17

Disse medlemmer viser til høringsuttalelsen fra klima- og miljødepartementet, hvor departementet mener at forslaget til endringer i § 3-7 er upresis. Klima- og miljødepartementet peker på at selskapets ansvar for planprogram og kommunedelplan er en forsøksordning som er begrenset til prosjektene E 18 Dørdal–Tvedestrand og E 18 Arendal–Grimstad. Disse medlemmer viser til at Samferdselsdepartementet anerkjenner dette i proposisjonen, og vil understreke at før denne myndigheten eventuelt kan gjøres gjeldende for andre strekninger, forutsetter det Stortingets tilslutning.

Disse medlemmer har merket seg at Kommunal- og moderniseringsdepartementet har bedt om en tydeligere beskrivelse av selskapets ansvar for kommunedelplan og reguleringsplan i proposisjonen. Disse medlemmer kan ikke se at dette er gjort på en tilstrekkelig måte. Disse medlemmer forventer at regjeringen vil tydeliggjøre dette ved et eventuelt forslag om å videreføre ordningen etter forslaget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringens og samarbeidspartienes mål er å bygge ut infrastrukturen raskere og mer helhetlig enn tidligere, og at Nye Veier AS er det fremste virkemiddelet for å få til det. Flertallet vil peke på at Nye Veier AS bygger opp en slank byggherreorganisasjon som skal sikre effektiv gjennomføring av prosjektene og minst mulig byråkrati. Nye Veier AS har et avgrenset oppdrag knyttet til å gjennomføre utbygging av vegstrekninger som de har overtatt fra Statens vegvesen. Dermed erstattes behovet for byggherreorganisasjon for disse strekningene for Statens vegvesen, og Nye Veiers organisasjon kommer i stedet for, ikke i tillegg til, Statens vegvesens organisasjon. Dette vil etter

flertallets mening bidra til at Statens vegvesen får en benchmark på hvordan veibyggingen utføres, noe som kan bidra til en sunn konkurranse mellom offentlige veibyggere. Flertallet vil videre peke på at det er en klar målsetting om at veiselskapet skal sørge for mer vei for pengene, blant annet ved å utfordre standarder og arbeidsmetoder for å kunne redusere kostnader, byråkrati og prosjekt- og anleggsperioden. En totalt sett mer effektiv, sammenhengende og helhetlig veiutbygging er veldig viktig når kostnadsutviklingen i vegsektoren tas i betraktning.

Flertallet er svært tilfreds med de initiativene Nye Veier AS har tatt til nå, ved å utfordre krav som stilles i veinormalene, antallet kryss som planlegges på motorveier og en rekke særnorske standardkrav. Flertallet viser til at Nye Veier AS på transport og logistikk-konferansen 17. oktober 2016 viste til at de har kartlagt at dagens veinormaler og håndbøker til sammen inneholder nær 8 000 «skal»-krav og over 2 000 «bør»-krav, og poengterte at de ønsker en utvikling i retning funksjonskrav. Flertallet mener denne graden av detaljert kravspesifikasjon er svært byråkratiserende, og at Nye Veier AS i så måte vil kunne avbyråkratisere veibygging. Flertallet mener derfor at alle påstander om et økt byråkrati på grunn av selskapet er tilbakevist, og at selskapet tvert imot viser tegn på det motsatte.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen viser til proposisjonen og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i veglova og plan- og bygningsloven (tildeling av begrenset myndighet til et statlig utbyggingsselskap for veg)

I

I lov 21. juni 1963 nr. 23 om vegar gjøres følgende endringer:

§ 9 første ledd tredje punktum skal lyde:

Departementet kan gi føresegn om at styremakt som Vegdirektoratet eller regionvegkontoret har til å gjøre vedtak som gjeld utbygging, drift og vedlikehold av bestemte riksvegar, skal leggjast til eit statleg utbyggingsselskap for veg.

Nåværende tredje punktum blir nytt fjerde punktum.

§ 11 nytt annet ledd skal lyde:

Vegdirektoratet er klageinstans for vedtak gjort av eit statleg utbyggingselskap for veg dersom ikkje anna følgjer av tredje ledd. Departementet kan i forskrift gi føresegner som fråvik føresegna i første punktum.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 20 første ledd annet punktum skal lyde:

Eit statleg utbyggingselskap for veg ber desse utgiftene for riksveggar som selskapet har ansvaret for.

Nåværende annet punktum blir nytt tredje punktum.

Ny § 22 skal lyde:

Om det vert opna konkurs i eit statleg utbyggingselskap for veg, har buet ikkje rett til å tre inn i

selskapet sine avtaler med staten om utbygging, drift og vedlikehald av riksveggar.

II

I lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling skal § 3-7 tredje ledd lyde:

Myndigheter med ansvar for større samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur kan etter samråd med planmyndigheten utarbeide og fremme forslag til arealplan for slike tiltak og beslutte å legge slike planer ut til offentlig ettersyn etter bestemmelsene for vedkommende plantype. *Tilsvarende kan departementet i forskrift legge slik myndighet til et statlig utbyggingselskap for veg.* Gjeldende kommunale eller regionale planstrategier skal vurderes i forbindelse med planarbeidet.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i transport- og kommunikasjonskomiteen, den 15. november 2016

Nikolai Astrup

leder

Tor André Johnsen

ordfører